
**PARTICULARITĂȚILE EVIDENȚEI ȘI AUDITULUI
SISTEMELOR ELECTRONICE PRIVIND TRANSFERURILE
BANCARE DE RESURSE**

Ada ȘTAHOVSCHI, dr.conf.univ,
Universitate de Stat din Moldova
astahovschi@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3415-9509

Marilena DONCEAN, dr.cer. șt.,
Institutul de Economie Gh Zane, Academia Română, filiala Iași
doncean_m1967@yahoo.com
ORCID: 0000-0002-4441-5166

CZU: 657.1:336.717:004

DOI: 10.5281/zenodo.6786859

***Abstract.** International cooperation, population mobility and ensuring the activity of international economic agents have highlighted the need to transmit information at the international level. Due to the implementation of electronic technologies, all step-by-step operations become computerized and banks only need to purchase these software programs to create the infrastructure and train staff after which electronic systems will be introduced in most of the bank's services and products. Accumulation of funds for the bank itself is an activity that involves expenses, when transferring them can be obtained in higher volumes. With the help of an electronic payment system it is quite possible to offer banking services, which in the current conditions would provide an additional and secure flow of income.*

***Keywords:** International cooperation, electronic payments, money transfers, bank card, bank audit, financial resources.*

Introducere. Cooperarea internațională, mobilitatea populației și asigurarea activității agenților economici internaționali au scos în evidență necesitatea transmiterii informațiilor la nivel internațional. Datorită implementării tehnologiilor electronice toate operațiunile pas cu pas devin computerizate și băncile trebuie doar să achiziționeze aceste programe software pentru a crea infrastructura și a instrui personalul după care sistemele electronice vor fi introduse în majoritatea serviciilor și produse ale băncii.

Actualmente orice banca din întreaga lume îndeplinește trei funcții de bază: acumularea mijloacelor bănești, transferarea acestora și creditarea [1].

Acumularea mijloacelor bănești pentru banca de la sine este o activitate care implică cheltuieli, la transferarea acestora se poate de obținut venituri în volum mai mare. Cu ajutorul unui sistem de plată electronic este destul de posibil de a oferi servicii bancare, care în condițiile actuale ar oferi un flux de venituri suplimentare și sigure, concomitent îmbinând toate 3 funcții bancare: acumularea mijloacelor bănești de la un număr considerabil de clienți prin metode puțin costisitoare, mișcarea fondurilor după schema cont bancar – client – comerciant – cont bancar, și creditarea agenților economici și punctelor comerciale fiind membru al circuitului respectiv. Aceasta reprezintă una din puținele mijloace sau căi de a obține venituri [3, p.54-55].

Actualmente societatea contemporană se ciocnește tot mai des cu decontări electronice, și respectiv instrumentele de plată moderne încep să înlocuiască tot mai des predecesorii săi. Instrumentele de plată care se folosesc deloc nu sunt ideale, și deaceia are loc perfecționarea continuă a acestora, adică aceste instrumente sunt înlocuite cu altele mai comode, sigure, plus la aceasta în viața noastră a apărut internetul cu principiile specifice de comunicare, business și evident sisteme de plată.

La nivelul actual de dezvoltare tehnico științifică, informatizare a diferitor sectoare ale economiei au apărut și multe alte posibilități tehnice de efectuare a decontărilor fără participarea numerarului. Băncile comerciale respectiv sunt impuse să meargă în pas cu inovațiile moderne și astfel să presteze servicii clienților legate de transferuri electronice.

Forme și proceduri de plăți electronice. La mijlocul secolului XX începe să apară primele sisteme automatizate de plăți electronice bazate pe folosirea cardurilor bancare speciale. Actualmente acest instrument de plată este folosit pe larg și este greu de găsit o sferă care nu s-ar folosi de el. Numeroase magazine, hoteluri, restaurante din majoritatea țărilor sunt gata să deservească clienții folosind această metodă de plată. Astăzi în republica Moldova deja este acumulată experiența din domeniul emiterii cardurilor bancare străine prin licențierea de către diferite asociații financiare mari [6, p.265].

Sistemul de plăți electronice se dezvoltă foarte rapid. Dezvoltarea are loc în direcție atât cantitativ, cit și calitativ. În direcție cantitativă – permanent se mărește numărul deținătorilor de carduri, ATM-urilor și al punctelor comerciale ce acceptă spre plată carduri. În plan tehnologic – apar carduri noi, mai

performante după caracteristici, mai commode după spectrul de servicii acordate, se modifică tehnologiile de emiterie a acestora [2].

Fiecare țară are sistemul său propriu de decontări, de emiterie, de utilizare și autorizare a cardurilor. Însă aproximativ în toate țările europene numărul cardurilor crește rapid, iar sistemele de decontare se complică nu numai în ceea ce privește elaborarea programelor, dar și în privința întregii infrastructuri de prelucrare a tranzacțiilor și tehnologiei corespunzătoare [4, p. 25].

Actualmente **cardul bancar** reprezintă un instrument de plată modern și accesibil publicului larg, care tot mai mult concurează cu ceea noi numim bani. Mecanismul de funcționare a unui sistem electronic de plată este bazat pe folosirea cardului bancar și include în sine operații efectuate prin intermediu bancomatelor, terminlaelor amplasate în puncte comerciale, sisteteme electronice bancare de deservire a cliențior la domiciliu și în oficiu [6, p. 266].

Actualmente peste 200 de state din lume folosesc carduri bancare în sistemul de plăți electronice, ceea ce permite de aface concluzia că cardurile sunt elementul primordial în așa numita "revoluție tehnologico-informațională" în cadrul sistemului bancar.

În practica bancară internațională operațiunile cu carduri totuși sunt o sursă suplimentară de venituri. Multe bănci dorind să deee amploare acestei sfere de activitate deseori nu realizează faptul că se implică în operațiuni foarte riscante. Utilizarea cardurilor bancare influențează esențial asupra dezvoltării circuitului monetar și concomitent se micșorează posibilitatea stagnării din cadrul circuitului. Tot aici putem menționa și alte momente pozitive: mărirea rulajelor și a veniturilor, crearea unei imagini pozitive a băncii și a punctelor comerciale, existența garanțiilor al sistemului de plăți etc [5, p. 137].

Utilizarea metodelor moderne de plată, în special cele cu carduri, permite băncilor esențial să-și micșoreze timpul becesar pentru producerea cardurilor bancare, de a economisi timpul necesar de lucru al personalului și de evidență contabilă. Volumul de lucru privind efectuarea calculelor și a plăților are loc în regim automat, cu o viteză și siguranță mare și cu un nivel minim de cheltuieli. Mai mult ca atât folosirea instrumentelor moderne de plată influențează psihologia clientului atribuindu-i o gândire "computerizată", apar aptitudini de lucru cu tehnică, astfel permițând să gestioneze mai bine cheltuielile proprii pe viitor [3, p.78].

Sistemul de plată electronic privind transferul de resurse bănești reprezintă totalitatea metodelor și procedeele de realizare a relațiilor dintre subiecții din cadrul sistemului, care dă posibilitatea de a folosi carduri bancare standartizate ca mijloc de plată [2].

Un sistem de plată este bazat pe anumite reguli și principii generale de folosire a cardurilor din cadrul aceluși sistem al emitentului și de realizare a decontărilor reciproce. Aceste reguli se răsfrâng atât asupra aspectelor tehnice: date, proceduri, autorizări și tehnică; cât și asupra aspectelor financiare: reglarea soldurilor ale părților, metode și reguli de evidență contabilă.

Dezvoltarea destul de rapidă a businessului cu carduri poate fi explicată prin următorii *factori* [7, p.268] :

- *În primul rând* banca deservind carduri bancare internaționale atrage clientela de elită
- *În al doilea rând* deservind un cerc concret de utilizatori banca este nevoită să întrețină legături cu băncile din exteriorul țării, să efectueze decontări conform standartelor internaționale, cu scopul integrării în sistemul bancar internațional. Însă pentru a deveni partener al unei bănci străine este nevoie ca banca autohtonă să fie destul de dezvoltată, inclusiv în sfera tehnologiilor informaționale.

O direcție importantă în deservirea deținătorilor de carduri bancare este oferirea serviciilor electronice în punctele comerciale. Sistemul de plată privind transferul de resurse bănești presupune transferarea mijloacelor din contul cumpărătorului în contul vânzătorului, în momentul efectuării plății, sau în cazul cu plata amânată.

Una din formele clasice ale serviciilor electronice bancare este **deservirea bancară la distanță**, care nu presupune utilizarea cardului, deoarece poate fi înlocuită cu alte instrumente tehnice [3, p. 105]. Pentru o deservire calitativă este necesar de a implementa soluții bazate pe utilizarea cardurilor în tehnologia deservirii la distanță. Este mult mai avantajos pentru client situația când datorită sistemelor de tip „client – bancă” el poate rapid fiind la oficiu să întocmească diferite dispoziții de plată, iar beneficiarul să primească fondurile respective în termeni minimali. Numai prin implimentarea astfel de sisteme electronice banca poate să asigure nivelul respectiv al deservirii clienților.

O altă metodă este sistemul „**Home banking**”, care reprezintă un sistem de deservire a clienților la domiciliu. Prestarea serviciilor bancare la domiciliu

prezintă o formă de servicii acordate clienților bazată pe utilizarea tehnicii electronice. În astfel de cazuri operațiunile pot fi efectuate șapte zile pe săptămână non-stop. Înainte de începerea operației deținătorul contului folosește „cheia” în formă de cod pentru ca conectarea să fie autorizată [5, p. 252].

Sistemul „*client – bancă*” posedă un nivel de protecție foarte înalt și asigură veridicitatea și confidențialitatea informației transmise în bancă [5, 243]. Implimentând acest tip de sisteme banca consultă clienți privind întrebări despre tehnica de calcul necesară, mai mult ca atât banca garantează deservirea tehnică, instalarea sistemului, instruirea personalului, modernizarea în cazul versiunilor noi consultații și recomandații.

În cazul când clientul este persoană fizică factorul important care frânează momentul de a deveni membru al cercului de utilizatori este plata pentru utilizarea serviciilor. Din punct de vedere a agenților economice cel mai mare avantaj al acestor servicii bancare este posibilitatea de a primi informații în orice timp de rînd cu utilizarea altor posibilități.

Pentru bancă este destul de greu de a evalua eficiența acestor sisteme în primul rînd din motivul micșorării cheltuielilor pentru întreținere, cadre, lucru cu documente, în al doilea rînd din cauza pierderilor rezultate din transferul fondurilor clienților de pe conturi fără dobîndă pe conturi cu dobîndă. O analiză esențială deasemenea necesită și concurența din partea altor bănci sau organizații financiar creditare care deasemenea prestează servicii bancare la domiciliu și în oficiu.

Deservirea clienților băncii la domiciliu utilizînd posibilitățile rețelei internet a fost numită „*internet banking*”. Varianta clasică a sistemului „internet banking” include în sine un spectru larg de servicii bancare oferite clienților persoane fizice cu excepția operațiilor în numerar. De regulă cu ajutorul sistemului „internet banking” este posibilă închiderea și deschiderea depozitelor, de a procura și a vinde valută, a achita servicii comunale, servicii internet și GSM, transferuri în interiorul și exteriorul băncii, de a transfera fonduri de pe un cont pe altul inclusiv carduri bancare, achitarea în favoarea agenților comerciali și desigur monitorizarea tuturor operațiunilor pentru orice perioadă de timp [5, p. 247].

Spre deosebire de cel tradițional „internet banking” virtual permite 24 din 24 de ore de a controla conturile proprii și în dependență de conjunctura pieții

financiare de a lua decizii respective (închidere depozitelor, cumpărarea sau vânzarea de valută).

Deservirea bancară la distanță deasemenea poate fi efectuată prin intermediu telefonului și a programelor speciale cu ajutorul cărora calculatorul desinestătător dă răspuns la întrebările clientului. Acest tip de deservire se numește „telebanc”.

Sistemul „**Telebanc**” permite clientului de a primi diferite informații și de a efectua operațiuni cu conturile proprii. Telebanc include așa subsisteme ca mesageria vocală, poșta, faximil pentru transmiterea sau primirea diferitor informații urgente [5, p. 249]. Ordinele de plată efectuate prin „telebanc” se execută în regim automat, iar informația privind modificarea soldului pe cont o transmite operatorul administrator către serverul bancar. Soldurile pe conturile clientului se calculează în baza formulelor contabile și pot fi obținute pentru orice zi operațională. Extrasele din conturi sunt formate în mod dinamic la cererea clientului ceea ce exclude procesul de rutină de formare și de păstrare a informației. Multe bănci utilizează tehnologiile telecomunicaționale nu numai pentru prelucrarea operațiilor cu conturile clienților, dar și în alte sectoare. Aici putem menționa gajul, creditele curente și de consum. La momentul actual este normal ca sistemul de transmitere a datelor să prelucreze toate operațiunile bancare. În locul banilor cash și a altor instrumente de plată este rațional de utilizat sisteme electronice de plăți privind transfer de resurse bănești (EFT-electronic funds transfer).

Cooperarea internațională, mobilitatea populației, asigurarea activității agenților economici internaționali a scos în evidență necesitatea de transmitere a informației comerciale la nivel internațional. Multitudinea de standarde și de metode de evidență din diferite țări ale lumii necesită elaborarea protocoalelor speciale de transmitere a datelor de creare a rețelelor ce ar fi în stare să satisfacă cerințele tuturor participanților.

Cea mai renumită și mai mare rețea internațională de organizații este organizația **SWIFT** (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications) oficiu central fiind în Brussel [2]. Această organizație oferă servicii privind schimbul de mesaje între participanții la societatea bancară, membrii ai cărora sunt peste 5300 de instituții financiare amplasate în 130 de state. Rețeaua SWIFT zilnic transferă peste 2,7 mln de mesaje și transferă peste 1,5 trilioane \$ dintr-un punct în altul.

Auditul și controlul intern al operațiunilor de transfer a mijloacelor bănești. Sistemul de control intern al băncii reprezintă un proces în care sunt implicate organele de conducere ale băncii și personalul acesteia, indiferent de funcția ocupată, bazat pe procedee, metode, măsuri, inclusiv restricții, relații de emiterie/autorizare/executare/raportare/control al tranzacțiilor și operațiunilor, precum și pe dispozițiile organelor de conducere, în baza unei informații autentice, complete și actualizate, adoptate pentru realizarea scopurilor și obiectivelor controlului intern bancar [6, p. 83].

O parte integrantă a controlului este **auditul intern** care este organizat și menținut de organele de conducere a băncii și poate fi abordat ca un ansamblu de acțiuni de evaluare, verificare și control al activității băncilor comerciale și al documentelor contabile elaborate de acestea în conformitate cu normele și instrucțiunile stabilite de BNM, toate fiind realizate cu scopul de a stabili o imagine cât mai reală a activității băncii.

Auditul și controlul intern bancar este deosebit de important pentru toți cei care participă direct și indirect la activitatea economico-financiară a băncii, ca de exemplu proprietarii și clienții băncii pe lângă aceasta sistemele respective au menirea să asigure buna funcționare a activității bancare, acționând astfel ca să prevină abaterile și neajunsurile să favorizeze creșterea eficienței, asigurarea integrității patrimoniului, cunoașterea modului de respectare a legislației economice, precum și stabilirea răspunderii pentru pagubele produse și pentru nerespectarea disciplinei manageriale [6, p.166].

Controlul operațiunilor de transfer a mijloacelor bănești de către clienții băncii cuprinde următoarele *etape* [6, p.170-170]:

- identificarea sumelor din conturile bancare cu documentele de plată și determinarea corectă a soldului;
- verificarea metodelor de reflectare în evidență a intrărilor și ieșirilor de mijloace bănești.

În timpul, verificării a situației din conturi curente se atrage atenție la datele din documentele de plată și data reflectării operațiunilor în conturi.

La verificarea conturilor valutare ale clienților și a băncii, se atrage atenția la respectarea metodelor de evaluare a valutei în lei, la metoda de calculare a diferenței de curs și stipularea metodelor în politica de contabilitate a băncii. Controlul situației contului corespondent al băncii, operațiunilor efectuate prin cont, se efectuează în baza extrasului din cont de la BNM [6, p.178].

De asemenea o deosebită atenție se atrage la respectarea cerințelor actelor normative ale BNM referitor la efectuarea tranzacțiilor persoanelor afiliate și tranzacțiilor supuse la expuneri mari.

Concluzii. Reieșind din cele expuse mai sus putem trage concluzia, că un număr mare de sisteme electronice de decontări, sisteme de plăți sunt bazate pe utilizarea cardului. La sisteme electronice de plăți deasemenea se atribuie și deservirea clienței în oficiu și acasă prin utilizarea tehnicii de calcul, diferitor sisteme de comunicare, sisteme de plăți electronice, transferuri electronice interbancare. Unele din aceste nu presupun utilizarea obligatorie a cardului ca element de bază.

Datorită implementării tehnologiilor electronice toate operațiunile treptat se automatizează. Băncilor le rămâne numai să procure aceste echipamente și programe software de a arenda canale de legătură, de a crea infrastructura, de a instrui personalul și atunci sistemele electronice ar fi implementate în marea majoritate a serviciilor bancare.

Fiecare bancă poate implementa tehnologii noi de plăți, acestea la rândul lor impun noi cerințe față de tehnologia de lucru bancară. La sigur apar probleme de ordin tehnic, psihologic, de drept, cu caracter financiar și de securitate. Pentru a soluționa aceste probleme este necesar de analizate sisteme electronice de plăți atât din punct de vedere teoretic cât și practic.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea privind activitatea băncilor nr.202 din 06.10.2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova №202 din 06.10.2017.
2. Regulamentul cu privire la Sistemul Automatizat de Plăți Interbancare. În: Monitorul Oficial al RM nr 039 din 10.03.2006
3. Basno C., Dardac N. Sisteme de plăți, compensări și decontări. București, 2003
4. Dedu V., Enciu A. Contabilitate bancară. București, Editura Economică, 2001
5. Danilă N. Retail banking. București, Editura Expert, 2004
6. Ștahoșchi A., Soltan A, Dima Gh. Aspecte ale reglementării activității bancare. București, ed. Semne, 2012
7. Ștefaniuc O., Gîrlea M., Jecev V. Monedă și credit. Chișinău, CEP USM, 2014